

Redogörelse för allmänna ombudets verksamhet under 2021

Inledning

Enligt 10 § förordningen (2016:1332) med instruktion för Tullverket ska det allmänna ombudet hos Tullverket senast den 22 februari varje år lämna en redogörelse för ombudets verksamhet till Regeringskansliet (Finansdepartementet). Denna redogörelse avser verksamheten under 2021.

Förutsättningar för verksamheten

Förordnande som allmänt ombud

Enligt 6 kap. 1 § tullagen (2016:253) ska det hos Tullverket finnas ett allmänt ombud som utses av regeringen.

Regeringen beslutade den 4 maj 2016 (Fi2016/01365/S3) att förordna Mikael Jeppsson som allmänt ombud vid Tullverket. Förordnandet gällde t.o.m. den 3 maj 2021. Regeringen har genom beslut den 29 april 2021 (Fi2021/01805) förordnat Mikael Jeppsson att fr.o.m. den 4 maj 2021 t.o.m. den 30 april 2024 vara allmänt ombud.

Placering inom Tullverket

Alltsedan Tullverkets rättsavdelning inrättades 2012 har det allmänna ombudet varit placerat på den avdelningen. Före det var allmänna ombudet placerat på motsvarande organisatoriska enheter på Tullverkets huvudkontor, och tidigare på Generaltullstyrelsen. Uppdraget som allmänt ombud utgör en tillikauppgift vid sidan av ordinarie befattning som verksjurist.

Hur allmänna ombudet är placerat organisatoriskt kan vara av betydelse för ombudets verksamhet. Allmänna ombudet ska i sina ärenden agera självständigt, och kan även i processer ta ställning mot myndighetens beslut. Det kan övervägas om det finns andra möjliga lösningar vad gäller allmänna ombudets organisatoriska placering, i syfte att stärka den självständiga ställningen.

Rättsliga förutsättningar

I 6 kap. tullagen (2016:253) finns reglerat befogenheter för allmänna ombudet, vilka rör möjligheten att överklaga beslut av Tullverket och beslut av de allmänna förvaltningsdomstolarna. I 5 kap. finns även reglerat befogenheter rörande ärenden om tulltillägg. Bestämmelserna om det allmänna ombudet i tullagen (2016:253) har hängt med i princip oförändrade från den äldre tullagen (2000:1281).

Det finns inte något i nuläget som indikerar brist på nödvändiga befogenheter. Det finns ändå vissa oklarheter i regleringen och även andra omständigheter som kan utgöra skäl för överväganden kring behov av förändringar. Vid dialog med allmänna ombudet hos Skatteverket och allmänna ombudet för socialförsäkringen har det kunnat konstateras att det föreligger vissa skillnader i de rättsliga förutsättningarna.

Övrigt om förutsättningarna

Allmänna ombudet har en egen mejladress, allmannaombudet@tullverket.se. Ombudet har även ett eget diarium, skilt från verksdiariet. Det innebär också att allmänna ombudet bildar ett eget arkiv.

Enligt bestämmelser i Tullverkets arbetsordning ska allmänna ombudet ha rätt att ta del av handlingar eller uppgifter som behövs för att kunna utföra arbetet. Det kan konstateras att inga hinder har uppställts för sådan tillgång. Löpande får allmänna ombudet information om domar som meddelas av allmänna förvaltningsdomstolar i mål där Tullverket för det allmännas talan.

Enligt 16 § förordningen (2016:1332) med instruktion för Tullverket utses ersättare för det allmänna ombudet av Tullverket efter anmälan av det allmänna ombudet. Någon ersättare har inte utsetts under året som gått.

Enligt 6 kap. 14 § tullagen får allmänna ombudet uppdra åt en tjänsteman vid Tullverket att företräda det allmänna i allmän förvaltningsdomstol. Något sådant uppdrag har inte givits under året som gått.

Ärenden

Domstolsavgöranden

Under 2021 har domar meddelats i sex mål där det allmänna ombudet har fört det allmännas talan. I det följande lämnas en kort redogörelse för dessa mål.

Mål nr 4380–18 i Kammarrätten i Göteborg och mål C-476/19 i EU-domstolen – Upphörande av tullskuld vid för sent inlämnad avräkningsnota

Varor hade hänförts till tullförfarandet aktiv förädling. Förfarandet avslutades genom återexport inom tillåten tidsfrist, men avräkningsnotan lämnades in för sent. Tullverket beslutade att Combinova AB ska betala avgifter med anledning av att en tullskuld

uppkommit enligt art. 79 i tullkodex. I tullräkning underrättades Combinova om betalningsskyldighet för tull och mervärdesskatt. Combinova överklagade beslutet. Tullverket meddelade i omprövningsbeslut att verket inte ändrar sitt tidigare beslut. Förvaltningsrätten i Göteborg har i dom den 22 augusti 2018 avslagit överklagandet.

Allmänna ombudet överklagade (dnr Ao 4/18) förvaltningsrättens dom och yrkade att tull och mervärdesskatt inte skulle tas ut. Allmänna ombudet angav som grund för yrkandet att tullskulden hade upphört enligt någon av punkterna 1 h och 1 k i artikel 124 i tullkodex. Kammarrätten i Göteborg meddelade prövningstillstånd.

Kammarrätten begärde ett förhandsavgörande från EU-domstolen och ställde följande frågor: "En tullskuld vid import eller export som har uppkommit enligt artikel 79 ska enligt artikel 124.1 k upphöra om det för tullmyndigheterna lämnas tillfredsställande bevisning för att varorna inte har använts eller förbrukats och har förts ut ur unionens tullområde. Avses med begreppet *använts* att en vara har bearbetats eller förädlats i enlighet med ändamålet för det tillstånd som ett bolag har fått för varan eller avser begreppet en användning som går utöver det? Har det någon betydelse om användningen sker före eller efter tullskuldens uppkomst?"

EU-domstolen meddelade dom den 8 oktober 2020. Domstolen beslutade följande: "Artikel 124.1 k i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 952/2013 av den 9 oktober 2013 om fastställande av en tullkodex för unionen ska tolkas så, att användning av varor enligt denna bestämmelse endast avser en användning som går utöver de förädlingsprocesser som tullmyndigheterna har gett sitt tillstånd till inom ramen för förfarandet för aktiv förädling enligt artikel 256 i nämnda kodex, och inte en användning som överensstämmer med de förädlingsprocesser som har godkänts."

I dom meddelad den 4 februari 2021 biföll kammarrätten allmänna ombudets överklagande och bestämde att tull och mervärdesskatt inte skulle tas ut. Kammarrätten konstaterade att en tullskuld uppkommit genom att avräkningsnotan inlämnats för sent. Vad gäller frågan om tullskulden hade upphört konstaterade kammarrätten att det genom EU-domstolens dom stod klart att begreppet användning i artikel 124.1 k endast avser en användning som går utöver de förädlingsprocesser som tullmyndigheterna har godkänt. Kammarrätten ansåg att Combinova lämnat tillfredsställande bevisning för att varorna inte använts på ett sätt som går utöver de godkända förädlingsprocesserna. Tullskulden ska därför upphöra enligt artikel 124.1 k.

Mål nr 5982–20 i Kammarrätten i Stockholm – Tullbefrielse vid flytt från tredjeland

DF flyttade med sin familj till USA. Efter ca sex månader flyttade DF tillbaka till Sverige. Tullverket beslutade att ta ut tull och mervärdesskatt av DF för de varor hon förde med sig från USA. Hon överklagade beslutet. Tullverket meddelade i omprövningsbeslut att verket inte ändrar sitt tidigare beslut. Förvaltningsrätten i Stockholm har i dom den 26 augusti 2020 avslagit överklagandet.

Allmänna ombudet överklagade (dnr Ao 4/20) förvaltningsrättens dom och yrkade att tull och mervärdesskatt inte skulle tas ut. Enligt artikel 3 i förordning (EG) nr 1186/2009 om

upprättandet av ett gemenskapssystem för tullbefrielse ska tullbefrielse medges för personlig egendom vid flytt av den normala bostaden från ett tredjeland. Enligt artikel 5.1 är en förutsättning att den normala bostaden har varit belägen utanför EU:s tullområde minst tolv månader, men undantag från det tidskravet kan enligt artikel 5.2 beviljas om den person det gäller uppenbarligen hade för avsikt att vara bosatt utanför EU:s tullområde minst tolv månader. Allmänna ombudet angav som grund för yrkandet att DF uppenbarligen haft för avsikt att vara bosatt i USA under en tid av minst tolv månader.

Kammarrätten i Stockholm meddelade prövningstillstånd. I dom meddelad den 2 mars 2021 avslag kammarrätten överklagandet. Kammarrättens utgångspunkt var att det vid bedömningen av en persons avsikt att bo på en viss plats tills vidare eller under en viss minsta period måste göras en helhetsbedömning där samtliga omständigheter vägs in. Det fanns flera omständigheter som talade för att DF haft avsikten att vara bosatt i USA under en period av minst tolv månader. Det fanns dock inte tillräcklig bevisning om den tid en viss anställning skulle vara och om barnens skolgång m.m. Vidare hade DF underlåtit att göra flyttanmälan till Skatteverket i samband med flytten till USA. Vid en samlad bedömning av omständigheterna ansåg kammarrätten att DF inte uppenbarligen haft för avsikt att bosätta sig i USA i minst tolv månader.

Mål nr 3352–20 i Kammarrätten i Göteborg – Upphörande av tullskuld vid rättelse i efterhand

Vid gränspassage med lastbil från Norge var det en del av lasten som inte ankomstanmäldes till tullen enligt artikel 139 i tullkodex. Tullverket beslutade att ta ut tull och mervärdesskatt av G. Claesson Transport AB (Bolaget) p.g.a. uppkomst av tullskuld enligt artikel 79 i tullkodex genom en bristande efterlevnad av en skyldighet enligt tullagstiftningen. Bolaget överklagade beslutet. Tullverket meddelade i omprövningsbeslut att verket inte ändrar sitt tidigare beslut. Förvaltningsrätten i Malmö har i dom den 14 maj 2020 avslagit Bolagets överklagande.

Allmänna ombudet överklagade (dnr Ao 3/20) förvaltningsrättens dom och yrkade att tull och mervärdesskatt inte ska tas ut. Som grund för yrkandet anförde allmänna ombudet att tullskulden hade upphört enligt artikel 124.1 h i tullkodex genom frivillig rättelse i efterhand. Kammarrätten i Göteborg meddelade prövningstillstånd.

I dom meddelad den 21 april 2021 avslag kammarrätten överklagandet. Enligt artikel 124.1 h ii är ett villkor för tullskuldens upphörande att alla formaliteter som krävs för att varornas situation ska uppfylla gällande krav fullgörs därefter. Kammarrätten gjorde den bedömningen att en anmälan om varors ankomst enligt artikel 139 inte kan fullgöras i efterhand och att tullskulden därför inte kan upphöra med stöd av artikel 124.1 h.

Allmänna ombudet överklagade kammarrättens dom (dnr Ao 5/21). Högsta förvaltningsdomstolen meddelade inte prövningstillstånd, se beslut meddelat den 14 december 2021 i mål nr 2700–21.

Mål nr 6670–10 i Högsta förvaltningsdomstolen – Förmånstull vid uppkomst av tullskuld genom bristande efterlevnad samt uttag av mervärdesskatt enligt tullagen eller skatteförfarandelagen

Tullverket hade beslutat att påföra Mars Logistics tull och mervärdesskatt med anledning av uppkomst av tullskuld genom bristande efterlevnad enligt artikel 79 i tullkodex. Allmänna ombudet överklagade (dnr Ao 8/19) den dom som Kammarrätten i Göteborg meddelade den 18 november 2019 i mål nr 5872-5873-17, och yrkade att Högsta förvaltningsdomstolen skulle fastställa Tullverkets beslut om att Mars Logistics ska betala tull. Högsta förvaltningsdomstolen meddelade prövningstillstånd. Frågan i målet var om förmånstull kunde tillämpas enligt artikel 56.2 d och 86.6. Även fråga om mervärdesskatt skulle tas ut enligt tullagen eller enligt skatteförfarandelagen vid tillämpning av 2 kap. 2 § tullagen. Högsta förvaltningsdomstolen meddelade dom den 7 oktober 2021. Målet finns som referat HFD 2021 ref. 54.

Mål nr 478–20 i Kammarrätten i Göteborg – Tulltillägg vid återkallat ursprungscertifikat

Habe Gruppen AB (Bolaget) hade i en tulldeklaration yrkat på förmånsbehandling och därvid hänvisat till ett ursprungscertifikat EUR1. Den norska tullmyndigheten har senare återkallat certifikatet p.g.a. att det varit utfärdat på felaktigt underlag. Tullverket beslutade att ta ut tulltillägg. Bolaget överklagade beslutet. Tullverket meddelade i omprövningsbeslut att verket inte ändrar sitt tidigare beslut. Förvaltningsrätten i Göteborg har i dom den 23 januari 2020 avslagit Bolagets överklagande.

Allmänna ombudet överklagade (dnr Ao 1/20) förvaltningsrättens dom och yrkade att tulltillägg inte skulle tas ut. Som grund för yrkandet anförde allmänna ombudet att en hänvisning till ett ursprungscertifikat inte kan anses vara en oriktig uppgift enligt 5 kap. 5–6 §§ tullagen enbart på den grunden att det certifikatet vid en senare tidpunkt har återkallats. Kammarrätten i Göteborg meddelade prövningstillstånd.

I dom meddelad den 15 oktober 2021 upphävde kammarrätten Tullverkets beslut om tulltillägg. Kammarrätten utgick från att Bolaget hade deklarerat i enlighet med de faktiska omständigheter som Bolaget hade kännedom om vid importtillfället. Kammarrättens ansåg att Bolaget inte hade lämnat en oriktig uppgift i den mening som avses i 5–6 §§ tullagen när det senare kommit fram att certifikatet var utfärdat på ett felaktigt underlag. Bolaget kunde inte heller anses ha lämnat en oriktig uppgift genom att yrka på förmånsbehandling i enlighet med certifikatet. Därmed saknades det grund för att påföra Bolaget tulltillägg.

Mål nr 2118–19 i Högsta förvaltningsdomstolen – Mervärdesskatt när varan förts till Sverige från plats utanför EU via ett annat EU-land

Tullverket hade beslutat att påföra WK mervärdesskatt med anledning av uppkomst av tullskuld genom bristande efterlevnad enligt artikel 79 i tullkodex. Allmänna ombudet överklagade (dnr Ao 3/19) den dom som Kammarrätten i Göteborg meddelade den 18 mars 2019 i mål nr 4937–18, och yrkade att Tullverkets beslut om mervärdesskatt skulle upphävas. Högsta förvaltningsdomstolen meddelade prövningstillstånd. Frågan i målet var om mervärdesskatt vid import ska tas ut när varor förts in till Sverige från en plats utanför

EU via ett annat EU-land utan att deklarerats i något av länderna, när denna bristande efterlevnad konstateras i Sverige. Högsta förvaltningsdomstolen meddelade dom den 2 november 2021. Målet finns som referat HFD 2021 ref. 57.

Pågående ärenden

Allmänna ombudet hade vid utgången av 2021 sex pågående ärenden där allmänna ombudet för det allmännas talan i domstol. I det följande omnämns de två mål där prövningstillstånd hade meddelats vid utgången av 2021.

Allmänna ombudet har överklagat (dnr Ao 1/21) den dom som Förvaltningsrätten i Malmö meddelade den 26 januari 2021 i mål nr 1169–20. Kammarrätten i Göteborg meddelade prövningstillstånd den 9 juni 2021 (mål nr 751–21). Frågan i målet är om den som är ansvarig för transiteringen ska vara gäldenär när chauffören inte lämnat uppgifter om tulldeklaration för ett påföljande tullförfarande till tullkontoret på bestämmelseorten.

Allmänna ombudet har överklagat (dnr Ao 6/21) den dom som Förvaltningsrätten i Uppsala meddelade den 2 juni 2021 i mål nr 669–21 E. Kammarrätten i Stockholm meddelade prövningstillstånd den 13 juli 2021 (mål nr 4700–21). Frågan i målet är om tullbefrielse ska beviljas för flyttsaker och om ett beslut om uppehållstillstånd är nödvändigt för att den berörda personen ska anses ha inrättat sin normala bostad i Sverige.

ALLMÄNNA OMBUDET HOS TULLVERKET

Mikael Jeppsson